

Saša Vegri, s pravim imenom Albina Vodopivec, rojena Doberšek (1934–2010), se je rodila v Beogradu. Nižjo gimnazijo je končala v Celju, nato je obiskovala šolo za umetno obrt. Po končanem šolanju se je za kratek čas zaposlila kot risarka na Geodetskem zavodu v Ljubljani, leta 1955 pa se je vpisala na študij umetnostne zgodovine na Filozofski fakulteti v Ljubljani. V letih 1961–1967 je bila svobodna književnica, nato se je zaposlila kot knjižničarka in do upokojitve delala v ljubljanskih knjižnicah (najdlje v Pionirski in Otona Župančiča). Bila je članica Društva slovenskih pisateljev.

Za odrasle je izdala pesniške zbirke: *Mesečni konj* (1958), *Naplavljeni plen* (1961), *Zajtrkujem v urejenem naročju* (1967), *Ofelija in trojni aksel* (1977), *Konstelacije* (1980) in *Tebi v tišino* (2001). Objavljala je tudi literaturo za otroke, in sicer slikanico *Jure Kvak-Kvak* (1975) ter pesniške zbirke *Mama pravi, da v očkovi glavi* (1978), *To niso pesmi za otroke ali kako se dela otroke* (1983) in *Kaj se zgodi, če kdo ne spi* (1991). Poleg tega je pisala članke s področja mladinske književnosti in mladinskega knjižničarstva ter prevajala srbsko, hrvaško in makedonsko liriko.

Njene pesmi so bile doslej prevedene v 13 jezikov. Prejela je več nagrad (jugoslovansko nagrado Mladosti (1962), Levstikovo nagrado (1979) in Trubarjevo plaketo (1987)).

© Saša Vegri – dediči / heirs

Iz: **Saša Vegri: Zajtrkujem v urejenem naročju. Koper: Lipa, 1967.**

prijateljica (odlomek cikla)

I

Glej, lepa si, prijateljica moja, glej, lepa!
Tvoje oči za tvojo tančico
so kakor golobi.
Tvoji lasje so kakor čreda koz,
ki prihaja iz galaatske gore.
Tvoji zobje so kakor ...

Iz »VISOKE PESMI«

Krona stvarstva kraljuje v močvirju.
Zakaj ubijajo žabe z urinom?
V hiši je polno pare od sončnih jedi.
Tečeš po ulici.
Vse te je ponižalo do tlaka.
Nekoč se je prva samica dvignila na noge.
Kdo ve zakaj?
Naročja so prazno odsotna.
V PARIZU IMAJO PRAVO MERO METRA
V bolnici so sterilne klešče.
Bela barva. Babica je bila nedolžna pred poroko.
V parni kopeli se širijo lojnice,
hitreje bije srce.
PRED SEZONO JE
Pod nogami moža je pižama.
V uradu so bele bluže, pod njimi prsi žena.

Ti, ki te ljubim.
Nima prsnega koša,
ima globoko glavo,
ima verige v ustih.

Prsne mišice popuščajo, trebušne mišice popuščajo.

III

Čista kakor svetopisemska Magdalena.
Podboj je okvir. Zjutraj nimaš poguma zamisliti si noči.
Vešče so ure, ki se zaletavajo v luč.
Skozi okno stresaš navade z rjuh.
Predmeti so polni prahu.
Volja je spočeta, ta vrsta mladičev slabo uspeva.
ODLOČBA POKOJNINSKEGA ZAVAROVANJA
ROŽE OHROVT CELOFAN
PRAVILO DESNE VOŽNJE
Pet do treh. Pet obrazov.
V krožniku živi juha svoje skromno življenje.
Glivice ljubezni uspevajo v postelji.
Čiščenje krtačke za lase.
Ne pozabi vodnjaka.
Negovanje slike svete Magdalene.

IV

Verjameš, da je breg ohlapen?
Kapela z rojem teles?
REZERVNIH DELOV NI
Brezglave procesije drsijo.
Otroci so si zelo podobni. Ne moreš prav spregledati.
Šteješ stopinje te nesmiselne povorke.
Vsak dan je praznik, toliko religij je bilo na svetu.
Na tvojem temenu razjeda nekaj rja.
Klicati je prepovedano.
Do krvi te lahko pobijejo z glasom.
Olje za maziljenje je žarko.
V mukah boš rodila svoje dete.
Porodna božjast ni nujna.
OB SREDAH OD 3h DO 5h.
(Predvsem mleko, belo pijačo malčkov.)
Žeja, to je zlo vsakega začetka.
Kljub žeji ostane ulica slepa.
»Krči se, če ga ne negujete pravilno. Želite tudi volančke?«
V embalažo duše se ne moreš odeti.
KADITI NI DOVOLJENO
Vse je zamegleno. Vstajenje ima enačice.
Ne zameriš tega Tolstoju?
V modulu so meje dognane.
Otroka s krstom očistiš greha.
Sončni balkon je ravno tako dovolj.
PREMISLITE REZERVNIH DELOV NI
Nemogoče se je na karkoli navaditi.
Podreti vse do tal. In lokacija sever ali jug?
Varujte šestico, po njej se oblikuje čeljust.
Toda v prvih mesecih vsrka otrok nežnost.
In kaj bi rekel bog Ra?
Ti praviš: Ohlapni hrib je tamle pred menoj.

IX

Od kod si namenjena tja, kjer je prepovedano biti?
Nosilnost je preračunana, teža živi svoje lastno življenje.
Verjeti moraš v oblike stvari.

Moj dragi ostaja brez verig,
dviguje se v glasu,
ki ga komaj poznam.
Moram mu slediti.

O nesrečah poročajo časniki.
VELIKA OMAMA IMA GLADKO POT
Bežiš?
Ugibati med begom je izdajstvo.
Veliko majhnih dejanj ni nikoli eno veliko dejanje.
Mere so odlika spodobnosti.
Kmalu moraš oddati znamenje soncu.
Postajaš slepa.
On nima verige v ustih.
Prosta si.
Tu pred teboj je brezno.

Doživeti moraš slepo poletje.
Množičnost smislov prebija zenica glasu.
Lahko bi ostala nema.
Nema žena.
Vogali te zazidujejo in ne moreš pasti.
Pozno je, ne vznemirjaj.
Venec ur. Razmisli o možnosti, ki zija iz prepada.

Iz: Saša Vegri: Ofelija in trojni aksel. Trst: Založništvo tržaškega tiska; Koper: Lipa, 1977.

BELO IME IMAŠ

BELO IME imaš
BELE ZOBE imaš
Z BELIMI BESEDAMI govoriš
VELIKO ogledalo
IZ BELIH oblakov
PRED mojimi
USTI držiš
V BELEM SI zraku
V BELEM mraku
V BELI CHAGALLA živiš
VELIKO steno
IZ BELIH okvirjev
PRED MANO gradiš
NA BELI peščini
V BELIH supergah
Z BELIM kamnom sediš
SKOZI ZRCALO belih oblakov
SKOZI ograjo belih okvirjev
VSE je le igra
BELEGA TIGRA

RAVNO JE ZRASLA DETELJA NA ZELENICI

RAVNO JE ZRASLA detelja na zelenici
RAVNO SO ZALILI pot z asfaltom
RAVNO JE NEKDO v sosednjem bloku dvignil roletu
PO ZRAKU sem vedela
DA IMAJO v trolejbusu ljudje gole lakti
DA SO OTROCI v peskovniku gologlavi
BERNARD v četrtem nadstropju se je bril
KO SEM ZAGLEDALA
DA SO tvoji lasje na konicah svetlejši
IN tvoje oči poševnejše
LUŠČILA SEM MLAD GRAH
NA koledarju je pisalo junij juin june
KO SI med podbojem naših vrat
ODŠLA IZ otroka v dekle

ZDAJ ME GLEDAŠ V DVE POLOVICI

ZDAJ ME GLEDAŠ v dve polovici
VEM DA ME imaš razdeljeno v obe zenici
SESTAVLJAŠ me in ti manjkajo deli
POVEM ti
TI ne dihaš moje špirale zraka
TI ne poznaš mojih rezov in znaka
ZATE imava preproga in jaz
ENAKO BARVO enak glas
TI GLEDAŠ kako govorim
KOT DA SO v mojem glasu koraki
IN POSLUŠAŠ kako se premikam
KOT DA SO v mojih nogah besede
TI PUŠČAŠ s podplati
DRUGJE in drugačne sledi
KAR puščaj
ZNAMENJA
SMERI

PRIPRAVLJAŠ SE OFELIJA

PRIPRAVLJAŠ SE ofelija
RAVNOKAR SI zapustila konzervo shakespearovega duha
CELO URO boš preživela
MED MEZINCEM s trepalnicami
MED TEM KO ti glas za ustnicami poje
MILI BOŽE ŠTO SAM LEPA
NIČ ne moreš za to
NOBENIH zaslug nima
NE SEVERNA ne južna epiderma
NEKO veliko kolo
(Z NEVIDNO osjo)
KI v ljubezni zamenjuje kraj in čas
TE OD POVSOD vrti pred oči
RAVNO ta trenutek
(TAKO SE mi zdi)
JE OFELIJA izpeljala brezhibno trojni aksel
PRED drobnim mehanikom severnega duha
IN ODŠLA

Iz: Saša Vegri: *Tebi v tišino*. Ljubljana: Nova revija, 2001 (Zbirka Samorog).

beseda (odlomek cikla)

IZREKLA SEM TE

Izrekla sem te,
kaj bo,
kaj bo.
Vesolje je črno,
natančno
kaj bo kaj bo.
Travnik je zelen,
z rožami prepreden.
Kaj bo
kaj bo?

Pesem.

BESEDE

Besede
udomačene
od daleč.
Besede
gredo
in
nihče
ne pride sem.
Tišina besed
je tako
morilsko glasna.
Ali nekdo
šepeta.
Nastaja sluh
tega
dna?

ta svet (odlomek cikla)

KAKO PLAČUJEMO DAVEK
KRVI

O nič ni,
če
voda ni kri.
Hujše je,
kadar se
ta prostor naelektri.
Zazdi se ti,
da si odrezan
od talne plasti,
da je tok,
ki teče,
edini vzrok.
V središču punčice
se slika zdrobi,
v konture
se le misel lovi.
V sanje
se srednjeveška čarovnica
naseli.

KADAR ME RAZGRNETE

Kadar me razgrnete
kot plan mesta
in pogledate,
katere so moje
glavne prometne žile,
se začudite,
da je na njih odtisnjena
tudi karta neba,
da je zvezda
na strehah hiš,
da sta nebo in miš
tako blizu.
Potem
vas do nezavesti zbesni,
da ima toliko slepih ulic,
ki nikamor ne peljejo,
ki vam zmanjšujejo
hitrost in take reči.
Potem je tu moje jedro
v obliki srca,
ta romantična
malomeščanska puhlica.
Hej ti,
ki gledaš v ta plan,
eden od naju
je bolan.

Iz: Saša Vegri: To niso pesmi za otroke ali Kako se dela otroke. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1983.

KAKO RASE ČAS
IN KAKO RASEM JAZ

Čas se s kazalci
počasi premika
in kar naprej tiktaka in tika,
a meni se glava
vedno tiše in više
k zvezdam pomika.

Zakaj nihče
noče priznati
mojih višin?

Zanje sem pobalin,
izmerjen v metrski meri,
zato me očka
občasno z metrom
ob podboju izmeri.

In naj še tako razločno
na podboju
vidim svojo višino,
JAZ TAKO BREZŠTEVILČNO,
vedno bolj,
segam v vseмирsko globino.

»JEBENTI,« REČE MULC

»Jebenti,« reče mulc
in se v mulce zakadi.
Kaj tak mulc dela,
kaj tak mulc govori?
Tak mulc je prismoda,
ki sam sebi
se neznansko važen zdi.
Zakaj bi važen ne bil?
Zato, ker jih bo jutri
od še močnejšega mulca
po nosu dobil.
Zakaj bi jih ne dobil?
Zato, ker ga bo enkrat
nekdo do smrti zbil.
Zakaj bi ga ne zbil?
Zato, ker se mi zdi,
da človek se zato rodi,
da bi si ogledal svet
in šele potem šel umret.
Kaj pa če prej umre,

kaj če ga nihče ne podre,
nihče ne ubije,
če ga enostavno bolezen vzame?

Tak človek, pravimo,
mlad umre,
tak otrok
se nikoli v svet
ne zazre.

Zakaj za njim jokajo ljudje?

Zato, ker pravimo,
da nas boli srce.

Zakaj nas pa boli srce?

Kdo ve.

KAJ DELAJO MORE

Kaj delajo more?

More dolgo v noč
sedijo pri ljudeh
in se morasto hulijo
čisto pri tleh.
Včasih kakšna mora
postane čisto nora
in grize mize
in grize vase
in pije črno vino
in pije belo vino,
potem razmeče
vse žarnice,
vse sveče,
da je grozna tema.

Kaj delajo more še?

Naenkrat – hopla,
skoči in sezuje copate.
Na vrt zdirja
in tam pomendra
vse, kar se da.

Kaj dela mora še?

Ko vse do konca pomendra
nazaj v vežo pricaplja
in vzame džambodžet
in gre z atomsko bombo
podirat naš planet.

TAKE MORE

SO ČISTO ZARES

ZMEŠANE IN NORE.